

Konference o spolupráci odborů Západu a Východu.

Na ženevské schůzce z odborových představitelů se hovořilo o nedůvěře mezi odbory na Západě vůči východním odborům, která byla 19.ledna 1974. Alexan Še le p i n opakoval tu svůj program na celoevropskou konferenci odborů. Musel si však poslechnout, že západoevropští představitelé neuznávají jakýkoliv druh ekóni jednoty, dělnické třídy, jako i evropskou konferenci odborů vedenou podle vzoru konference o bezpečnosti v Evropě. Tak to referují alespoň západní účastníci schůzky, neboť se tato konference konala za zavřenými dveřmi.

Ženevské usnesení z ledna tohoto roku určují k posledním bodu Šelepino vých návrhů toto : Všem evropským odborům se doporučuje boj o zhumanizování životního prostředí na pracovištích, především ochraně proti nehodám, o ochraně zdraví a o dobrou morálku na pracovištích. Konference se má konat podle možnosti ještě před koncem r.1974.

Dnes by bylo ještě předčasné jakákoliv předpověď o uskutečnění konference, nebo dokonce o jejím úspěchu, ale již nyní můžeme říci alespoň toto. Konference umožní svobodným odborům západní Evropy zkoumat do jaké míry jsou jejich východní partneři vskutku ochotní konkrétní a věcné spolupráci. Objevuje se v obzoru evropské konference odborů? Touto otázkou se zabýval pracovník radia Deutsche Welle Ervin Oberländer.

Č o u - e n - l a j nemocný?

Mnozí pozorovatelé přijímají tvrzení samotného premiera, který řekl, že v posledních několika dnech byl méně činný ve veřejném životě a že mu není do března, neboť je starý s podezřením. Ale jiní pokládají nepřítomnost Čou-en-laje ve veřejných funkcích jako důkaz toho, že politická hvězda čínského premiera zhasíná, že jeho nepřátelé a kritikové ho silně vytlačují. Nelze pochybovat o tom, že premier má protivníky v osobnosti s radikálnějšími názory. Články v oficiálních časopisech se vykládají jako nepřímé útoky na jeho osobu jako na konzervativce, který byl proti kulturní revoluci. Ale posledních několik měsíců ukázalo, že byl-li Čou-en-laj vystaven útokům velmi dobře věděl jak se o sebe postarat. Jeho jméno se nikdy otevřeně nevyskytlo v politické kampani proti konfuciovu učení a proti nedávnému ministru obrany Lin-Piaovi. Podle zdejších pozorovatelů je dostatečně vážné, že premier pomalu odchází do ústraní vzhledem ke špatnému zdravotnímu stavu o palácové politice ani nemluvě.

Tak jako předseda Mao-tse-tung měl i Čou-en-laj velmi těžký život jako komunistický agitátor, partyzánský bojovník a organizátor strany. Mao-tse-tungovi je 80 let a v posledních několika letech se vzdal napětí a námeze politického života. Čou-en-laj řídil každodenní život země, vítal zahraniční hodnostáře a vedl jednání na vysoké úrovni. Nyní se zdá, že vice-premier Teng-siaoping převzal něco z této práce. Je to náznak věcí příštích, když už nebudou ani Čou-en-laj ani Mao-tse-tung, a Čínu povede jakési kolektivní vedení. Ale nikdo nemůže říci jakou hlavní linii bude toto vedení uplatňovat a-ni jakým směrem se bude ubírat. BBC.

Solženicynův spolupracovník před soudem.

Je obviňován z toho, že po 18 měsíční přestávce napomohl k vydání ilegálního časopisu. Před sovětským soudem stojí historik Gavriel S u p e r t y n, 30-letý disident, který prováděl některé tiskové práce pro nositele Nobelovy ceny za literaturu Alexandra Solženicyna, žijícího dnes v Curychu ve Švýcarsku. Gavriel Supertyn se od července minulého roku nachází ve vězení a před dvěma měsíci se skupina světských intelektuálů vyslovila pro jeho propuštění a uvedla, že se s ním špatně zacházelo. K výzvě došlo, když se Supertyn odmítl na příkaz tajné policie angažovat proti jinému disidentu Chaustovovi. Proces s Chausťovem začátkem března ani se Supertynem v těchto dnech nebyly oficiálně oznámeny. Dle informací z kruhu disidentů Ch a u s t o v byl odsouzen ke čtyřem letům vězení a dvěma dalším rokem vyhnanství, že rozšiřoval kriminální literaturu. Při odhalení soudního přelíčení s G. Supertynem disidentské kruhy v Moskvě také oznámily, že hlavním bodem obžaloby bylo, že pomáhal vydávat

"Kroniku současných událostí", ilegálního časopisu, který zaznamenává porušování občanských práv zaručených sovětskou ústavou. Před soudem Gavriel Superfin údajně prohlásil, že nepokládá svou činnost za něco špatného a že jednal podle svého svědomí.

"Kronika současných událostí" přestala vycházet v říjnu 1972. Nasledovala řada procesů s osobami obžalovanými s jejím vydáváním. Koncem minulého léta byl také Alexandr Solženicyn obviněn ze spolupráce s tímto časopisem, zastáncem lidských práv, podle výpovědi přednesené během procesu s historikem Petrem Jakir a ekonomem Viktorom Krasinem.

Koncem minulého týdne tři sovětské disidenti biolog Sergjej Korvalov, matematicka Tatjana Velikanovaa lingvistka Tatjana Chodorovič, dali k dispozici západním novinářům 3 nové výtisky ilegálního časopisu "Kronika současných událostí". V jehož vydávání se podle jejich sdělení bude dále pokračovat aby se i nadále prosazovaly zásady práv, etiky a důstojnosti člověka.

Jiří Daněk u evropského mikrofonu Hlasu Ameriky.

běžných

"Kronika současných událostí" opět vyšla.

Po Sovětském svazu se opět rozšiřuje ilegální časopis "Kronika běžných událostí". Zahraněním novinářům ji předali sovětské disidenti Sergjej Korvalov, Tatjana Velikanova a Tatjana Chodorovičová a to veřejně. Při předávání prohlásili, že časopis nepokládají za ilegální, neboť v něm uveřejněné články neostouzejí Sovětský svaz. Tiskové agentury k tomu dodávají, že časopis "Kronika běžných událostí" přestal před 18 měsíci vycházet. Tiskové kanceláře Reuter a UPI sdělují též, že s jedním z vedoucích vydavatelů "Kroniky" Gavrilem Superfinem byl zahájen soudní proces. Superfin býval Solženicynovým spolupracovníkem a zatčen byl již loni v červenci. Před soud byl postaven hlavně proto, že propašoval na Západ vězen-ské zápisky Edvarda Kuzněcova, který byl odsouzen za únos letadla.

Při této souvislosti stojí za zmínku zpráva agentury listu "New York Times" že sovětská ministryně kultury, Jekatěrina Furcovová nebyla nominována jako kandidátka pro příští volby do Nejvyššího sovětu. Furcovová byla v Nejvyšším sovětu 20 let a zastupovala tam moldavský volební okrsek v Tiraspoli. Na kandidátce se místo ní objevil velitel oděské vojenské oblasti Ivan Vološ. To samozřejmě zavedlo příčinu ke spekulacím.

Komentář připravila rozhlasová stanice Svobodná Evropa.

Radio BBC k této významné události připravilo tento komentář :

"Kronika běžných událostí" se objevila znovu po přibližně 18 měsíční přestávce. Předpokládá se, že ti kteří tento časopis redigovali byli sovětskými úřady po mnoha zatýkáních uvolněni. O významu nejnávětšího vydání hovoří redaktor britského rozhlasu Malcolm Hattlet.

"Kroniku běžných událostí" nazvali prý prvním sovětským neoficiálním časopisem. Po prvé vyšla v roce 1968 tedy v roce, který Spojené národy zasvětili lidským právům. Není to politický pamflet. Poměrně suchým a věcným tónem a bez redakčních komentářů zaznamenává případy vyšetřování a věznění lidí po celém Sovětském svazu z důvodů týkajících se jejich politického přesvědčení než jakékoliv jiné kriminální činnosti. Na prvé stránce "Kroniky" je jako motto 19. článek z Deklarace lidských práv, který začíná slovy : "Každý má právo na svobodu myšlení a projevu". Tato publikace byla zřejmě velmi ošemetná sovětským vrchnostem a nyní je za tím víc, když se Moskva pokouší stvořit v očích západních pozorovatelů příznivější představu o Sovětském svazu. "Kronika" byla sice vždy ohraničená možnostmi kolportáže - maximálně několik tisíc strojopisných výtisků, který jde z ruky do ruky. Sovětské vrchnosti se v lednu 1972 rozhodli, že její vydávání musí zastavit. Velká kampaň domovních prohlídek a výslechů známá pod jménem případ číslo 24 vedla k zatknutí několika vedoucích disidentských aktivistů, jejichž jména se spojovali s "Kronikou". Zatýkáni trvalo přes celý rok 1972, ale disidentský časopis přece jen vycházel až do října toho roku. Potom "Kronika", která předtím vycházela pravidelně každý druhý měsíc podle všeho přestala vycházet.

Ale nyní najednou nejen jedno, ale hned tři čísla "Kroniky" se dostali do rukou zahraničních novinářů. Dostali to zároveň s vyhlášením třech lidí, kteří se přiznávají k předání "Kroniky" běžných událostí" zahranič. novinářům. Jsou to fyzik Sergj Korvalov, matematicka Tatjana Velikanova a lingvistka Tatjana Chodorovičová. Všichni tři byli svého času vyláštěni v t.zv. případě č. 24 a vyhlásili, že jsou přesvědčeni o nutnosti vydávání pravdivých informací o narušování

lidských práv v Sovětském svazu, pro každého kdo o to má zájem. Prvé z nových čísla "Kroniky" datované prosincem 1972 vysvětluje proč se publikace zdržela, příčinou prý byly opakované hrozby policie KGB, že s každým novým číslem budou zatčeni ti, které KGB podezřívá z vydávání a kolportáže "Kroniky". Vydavatelé kromě toho vysvětlují proč se rozhodli vydat tyto nové tři čísla. Kdyby mlčeli rovnalo by se to podpoře taktiky držení rukojmích, což se prý přičítá morálnímu zákonu a lidské důstojnosti. "Kronika" tedy zase začíná vycházet.

Nové objevení "Kroniky" musí upoutat značnou pozornost v komunistickém světě, stejně jako uveřejnění každého doloženého disidentského materiálu v zemích v nichž je legální tisk úplně v rukou vrchnosti. Tady v Británii přivítali nové vydávání "Kroniky" nejen články v novinách. Deník "Times" tomu dokonce věnoval svůj úvodník. No do té doby v níž budou vydavatelé pokračovat ve vydávání i přes hrozby nového zatýkání a vyšetřování ve vyhlašování svých názorů nebude možno projevit překvapení, když i jiní odmítnou stát bokem a nečinně se dívat. Korentář britského tisku o této věci byl pozoruhodně obezřetný, aby to nevypadalo jako nějaká protisovětská kampaň. A jak poukazuje deník "Times" nové vydání "Kroniky" je už samo o sobě výzvou sovětské vrchnosti. Nová vlna zatýkaček by jen potvrdila, že za současných okolností sovětské vedení dává přednost své vnitřní bezpečnosti před vědeckým, intelektuálním a kulturním pokrokem. Anebo snad se sovětská vedoucí činitelé přesvědčí, že tolerování ohraňčeného nesouhlasu, který je v "Kronice" dokáže, že se Sovětský svaz stává osvíčenější a že tam probíhá vývoj ve směru jež by znamenal lepší a bezpečnější vztahy se Západem.

H o n e c k e r vyzývá k pokračování Brandtovy politiky.

V nové vládě Helmuta Schmidta budou zastoupeny opět obě vládní strany, ale budou v ní již zcela určitě politici, kteří budou stát víc na pravo. Honecker žádá, aby se v Ost-politice pokračovalo. A vyzývá všechny zodpovědné politiky, aby zaujali realistickou pozici v této věci. Nevzpomenul přímo špionážní případ v Brandtovém úřadě, ale zřejmě tím myslel jako to i před tím naznačily německé komunistické noviny, že obě části Německa mají na svých územích špióny, a to toto by neměl o narušit vzájemné styky.

Mnozí lidé budou náchylní k tomu, aby tento argument přijali, je však jisté, že případ Günthera Giléma vrcholil pádem toho jistého státníka, který se zasloužil o Ost-politiku a že tento případ skutečně přinutí nové západoněmecké představitele, aby zaujali tuto realistickou pozici v Evropě v úplně jiném smyslu než si to přeje Honecker. Budou pravděpodobně opatrnější dokonce podezřívavější pokud jde o skutečné záměry sovětského bloku. A to víc než to platilo v případě knačléře Brandta a jeho hlavního pobočníka v uskutečňování Ost-politiky Igone Baara.

Západní Německo se svou obrovskou hospodářskou mocí a technickými znalostmi o které se tak zajímají komunistické státy bylo od začátku v pozici v které mohlo sledovat a tvrdý kurs. Ale když Brandtové stanovisko k sovětskému bloku se zhoršilo následkem několika nesplněných slibů komunistickým státům, možno očekávat, že jeho následovníci budou ještě tvrdší. Z hlediska propagandy, konzervativní komunisti, hlavně ve východním Německu toto uvítají, neboť právě tím byla elká prestiž kancléře Brandta jako demokratického socialistu. Nový kancléř Schmidt a jeho spolupracovník Genscher budou přesvědčenější argumenty pro východoněmecké vládou kontrolované sdělovací prostředky.

Bude to však asi významný úder nadějí Brežněva, který doufal v obrovskou západoněmeckou pomoc sovětskému bloku. Brežněv a jiní východoevropští představitelé budou mít teď, asi důvod aby litovali následky bonnského špionážního případu na psychologický postoj západní Evropy včetně západoevropské podpory výdajů a obranu, nemluvic ani o vlivu, který bude mít tento případ na komunistické zabezpečování o t.zv. mírové koexistenci.

Projev Honeckera, který byl zodpovědný za východoněmeckých špiónů v r. 70 když byl Günther Gilen inflirtovaný do úřadu kancléře Brandta, nebude stačit k tomu, aby rozehnaly pocit velkého pohoršení na tím co udělali východoněmečtí komunisti Willy Brandtovi.

Ak se má pokračovat v Ost-politice jak si to přál Brandt a jeho následovník Helmut Schmidt a ak se má v ní pokračovat na základě vzájemných výhod, ti lidé, kteří vedou východní Evropu budou muset přistoupit ke konkrétním opatřením nejen k ozdobným projevům. Samotné východní Německo bude muset začít s plněním své slibu, že povolí volnější pohyb lidí mezi oběma německými státy.

To byla v překladě poznámka Pietera Johnsona, z rozhlasu BBC.